

Nucul în țara noastră – întrebări semnificative, răspunsuri univoce

Автор(и): проф. д-р Василий Джувинов, Института по овощарство в Пловдив

Дата: 16.05.2018 Брой: 5/2018

Nucul ocupă primul loc în cadrul grupului de culturi nucifere, atât la nivel mondial, cât și în țara noastră. Acest lucru se datorează proprietăților bogate nutritive, dietetice valoroase și medicinale ale miezului de nucă. În funcție de soi, miezul reprezintă între 35 și 60% din greutatea fructului și are o valoare energetică ridicată (525–622 kcal/100 g). Este o sursă importantă de nutrienți necesari funcțiilor vitale ale organismului uman (conținând până la 74% ulei vegetal și până la 24% proteină (Zakhov, 1960; Nedev et al., 1983), iar conform lui Komanich (1989) acest ulei ajunge până la 78,8%. Aminoacizii se află într-un raport adecvat, iar uleiul este bogat în acid linoleic (vitamina E), pe care organismul uman îl obține doar din uleiurile vegetale. În plus, miezurile de nucă conțin până la 25% carbohidrați, precum și 1,5–2% săruri minerale, vitaminele A, C, E, P și din grupul B (Tsurkan et al., 1984; Dzhuvinov și Bozhkova, 2004). În uleiul unor soiuri, acidul linoleic ajunge la 64%, iar numărul total de aminoacizi esențiali este de 18 (Vishanska și Petrova, 1980; Nedev et al., 1983). Această valoare biologică a miezurilor de nucă (conținut ridicat de proteine și ulei) le face un aliment indispensabil.

Valoarea medicinală a fructelor de nucă este, de asemenea, bine cunoscută. Acestea tonificază sângele și sistemul digestiv, scad glicemia și tensiunea arterială, curăță vasele de sânge și previn ateroscleroza datorită vitaminei E antioxidante, adică îmbunătățesc funcția cardiacă și cerebrală (Germain et al., 1999). Cercetările efectuate până acum oferă motive să presupunem că acidul elagic (un acid fenolic) se leagă de carcinogene și astfel le neutralizează și stimulează formarea enzimelor antitoxice. Din punct de vedere practic, aproape toate organele nukului pot fi folosite. Din frunzele verzi se extrage vitamina C și alte substanțe biologice foarte active, iar din nucile verzi, pe lângă vitamina C, se obțin iod și juglon (Tsurkan et al., 1984). De asemenea, se știe că nucul poate fi utilizat cu succes pentru stabilizarea terenurilor alunecătoare și a terenurilor în pantă, pentru reducerea forței vântului și a eroziunii eoliene ca perdele forestiere, etc. Mai mult, producția de nuci este mai ieftină în comparație cu alte specii pomicole, iar fructele de nucă au o durată de viață lungă de depozitare și pot fi transportate pe distanțe lungi. Este inutil să menționăm că lemnul de nuc se numără printre cele mai valoroase în industria de mobilă, a armelor și auto, motiv pentru care are un preț ridicat pe piețele internaționale. Toate acestea răspund la întrebarea de ce cererea lor pe piața internă și internațională și producția lor la nivel mondial sunt în continuă creștere.

Producția mondială de nuci

Conform datelor FAO, pentru perioada 1961–1965 s-au obținut la nivel mondial peste 601.000 t, dintre care în Europa – 45,1%, în Asia – 18,6%, în America de Nord – 12,6%, în Africa – 1,0%, iar în America de Sud – 0,8%. Producția a atins 753.500 t în 1974–1978, adică s-a observat o creștere de peste 150.000 t pe o perioadă de aproximativ zece ani. Printre țările producătoare individuale, cea mai mare creștere a fost înregistrată în SUA – 222%, Argentina – 188%, Turcia – 157%, URSS – 155% și Grecia – 125%.

În pragul secolului al XXI-lea (1995) **producția mondială de nuci** depășise deja pragul de un milion de tone – 1.061.000 t, atingând 1.292.000 t în 2000 și 1.793.000 t în 2005. În 2011, producția mondială a atins recordul de 3.423.000 de tone.

Este interesant de menționat că în ultimii 10 ani liderii acestei producții au fost China, SUA, Iran și Turcia, iar printre continente Asia este în frunte, urmată de America și Europa.

Este de remarcat că în țările europene cu producție modernă de nuci – Franța, Italia și Spania – în primii ani ai secolului al XXI-lea producția s-a stabilizat la 28–33 mii t în Franța, 15–16 mii t în Italia și 8–13 mii t în Spania, cu o ușoară tendință de creștere. Datele pentru 2011 arată o tendință ascendentă în România și Grecia în această producție, dacă ne uităm la datele pentru 2011.

În cadrul Uniunii Europene pentru perioada 2000–2011, s-au obținut între 168–194 mii t, ceea ce indică o producție relativ stabilă cu tendință de creștere. O excepție este 2004 (152.000 t), probabil din cauza condițiilor climatice nefavorabile în timpul înfloririi și fertilizării nukului în unele state membre ale UE.

Producția din Turcia și Serbia este, de asemenea, semnificativă. În ultimii ani, Iranul a detronat SUA de pe locul secund în clasamentul mondial al țărilor producătoare de nuci.

Creșterea așteptată a producției mondiale de nuci se bazează pe **suprafața totală a livezilor productive**, care a fost de 616.517 ha în 2000 și a atins 721.671 ha în 2007.

Acest lucru este susținut de datele privind randamentul mediu în lume, care de la 209 kg/ha în 2000 a atins 354 kg/ha în 2011.

Din cifrele citate se poate observa că țările de frunte în ceea ce privește randamentele medii sunt Iranul, SUA, Italia, China, Franța și Turcia.

Aproximativ 100.000 t de nuci sunt importate anual în Europa din California pentru a satisface nevoile continentului.

Există o tendință generală de creștere continuă a randamentelor în majoritatea țărilor producătoare, ceea ce arată clar că sunt utilizate soiuri cu randament ridicat și se aplică tehnologii moderne de cultivare. Prin urmare, un randament mediu de 250–300 kg/ha este absolut normal pentru livezile moderne de nuci.

Producția de nuci în țara noastră

Până la mijlocul anilor 1950, cultura nukului în Bulgaria era în principal amatoristică, răspândită ca pomi solitari în vii, terenuri arabile, de-a lungul drumurilor, canalelor și ca pomi ornamentali în parcuri mai mari (Velkov et al., 1951) și mai rar ca livezi independente, care au fost înregistrate în statistici pentru prima dată în 1952 (Nedev et al., 1983).

Conform lui Nedev et al. (1983), dezvoltarea producției de nuci în țara noastră este împărțită în două perioade – prima începând din 1956, când plantațiile acopereau 1.840,7 ha și au crescut la 4.400,2 ha în 1966.

În această perioadă, numărul pomilor solitari a crescut de la 553.000 la 919.000, iar suprafața plantațiilor productive a crescut de la 420 ha la 920 ha, sau de la 22,8% a scăzut la 20,9% din suprafața totală. Pentru pomii solitari, ponderea relativă a pomilor productivi a rămas aproape neschimbată – 97,5% și, respectiv, 96,2%. Dacă ne uităm la datele pentru producția totală obținută, vom vedea că de la 14.192 t a ajuns la 22.076 t pentru cei doi ani menționați mai sus. De la pomii solitari în această perioadă s-au obținut 13.808 t și, respectiv, 21.718 t, adică aceștia au reprezentat 97,3% și 95,4% din producția totală pentru 1956 și 1966, ceea ce arată că pomii solitari în perioada în cauză au determinat profilul producției de nuci obținute în țara noastră.

Datele privind randamentul mediu arată că de la 90,7 kg/ha în 1956 a scăzut la 38,3 kg în 1966, cu valori limită de 19,3 kg în 1957 și 64,2 kg în 1958. În acest sens, producția pe pom a fost de 25,6 și, respectiv, 24,6 kg pentru anii indicați. Acest lucru ne dă motive să concluzionăm că în această primă etapă, producția de nuci în țara noastră s-a bazat în principal pe pomi solitari, unde randamentele erau relativ stabile și de aproximativ două ori mai mici decât cele obținute din livezi compacte.

A doua perioadă, după 1966, este caracterizată prin înființarea de noi plantații industrial-comerciale – blocuri de câteva mii de decare în regiuni selectate ale țării, cum ar fi Plovdiv, Stara Zagora, Veliko Tarnovo, Haskovo,

Ruse și alte districte, în principal cu soiurile Dryanovski și Sheinovo. Această perioadă este caracterizată prin plantarea atât a puieților, cât și a pomilor altoiți, datorită tehnologiei introduse de Institutul de Pomicultură din Plovdiv pentru altoirea prin mugur folosind metoda „ferestrei”, precum și a celor două soiuri menționate, care sunt rezultatul studiilor asupra resurselor locale de nuc din țara noastră.

Trebuie remarcat și aici că suprafața plantațiilor din districtele Veliko Tarnovo, Ruse, Targovishte, Șumen, Razgrad și Pleven, Plovdiv, Stara Zagora și Haskovo a reprezentat 65,5% din suprafața totală de nuc din țară până în 1980, ceea ce indică o concentrare a producției de nuci în țara noastră datorită structurilor economice de atunci – complexelor agroindustriale. De importanță secundară erau districtele Burgas, Varna, Loveci, Kardjali și Montana, cu o pondere relativă combinată de 14,3%.

Pentru această perioadă, Nedev et al. (1983) menționează, de asemenea, că în principal în perioada 1968–1977 au fost înființate 12.600 ha de noi plantații de nuci, dar, din păcate, doar 47% din numărul total de pomi erau altoiți, adică livezile erau predominant compuse din puieți din polenizare liberă cu calitatea fructelor nedeterminată. Mai mult, aceiași autori notează că în timpul restructurării socialiste a agriculturii, un număr semnificativ de pomi solitari au fost smulși, scăzând aproape la jumătate, adică de la 1.113.000 de pomi în 1948 la 553.000 în 1956, dintre care 97,5% erau productivi.

La acea vreme, politica guvernamentală era de a dezvolta culturile nucifere în țară, datorită căreia a început și plantarea pomilor solitari. Astfel, numărul lor a crescut de la 924.000 în 1976 la 1.249.000 în 1980, atingând astfel și nivelul din 1948 în ceea ce privește ponderea relativă a pomilor solitari productivi.

Pentru a evalua mai exact starea și dezvoltarea producției de nuci în țara noastră în etapa de concentrare și specializare din anii 1970 și 1980, ne vom concentra pe datele privind ponderea relativă a livezilor productive și randamentele medii obținute. Din păcate, suprafețele productive de la 22,8% în 1956 au scăzut la 17,4% în 1960 și au rămas la acest nivel aproape până în 1970 – 18,1%, scăzând la 12,4% în 1975 și mai târziu, în 1980, crescând la 32,8%.

Toate acestea arată că echilibrul dintre plantațiile productive și cele tinere a fost sever perturbat, care în rapoarte optime ar trebui să fie 75–80% : 20–25%. Acest lucru este susținut de randamentele obținute, care de la 90,7 kg/ha în 1956 au scăzut la 32,2 kg în 1970, coborând la un nivel de 10,1 kg/ha în 1980, în timp ce randamentul de la pomii solitari a fost în intervalul de 22,3 kg în 1980 și 27,4 kg/pom în 1965. Aici trebuie să menționăm că randamente medii de până la 20 kg/ha s-au obținut în districtele Razgrad, Dobrici